

Wyrok z dnia 15 grudnia 1999 r.

II UKN 264/99

Świadczenie przez ubezpieczonego rolnika pomocy sąsiedzkiej, przyjętej wzajemnie w warunkach lokalnych na rzecz sąsiada prowadzącego działalność rolniczą, jest objęte ochroną ubezpieczeniową z art. 11 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz.U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.), także wtedy gdy sąsiad nie podlega ubezpieczeniu wypadkowemu w związku z ustalonym prawem do emerytury lub renty.

Przewodniczący: SSN Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN: Maria Tyszel, Andrzej Wróbel

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 15 grudnia 1999 r. sprawy z wniosku Czesławy H. przeciwko Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego-Oddziałowi Regionalnemu w B. o uznanie zdarzenia za wypadek przy pracy rolniczej i jednorazowe odszkodowanie, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 31 marca 1999 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 11 grudnia 1998 r. [...] Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku, oddalił odwołanie wnioskodawczynie Czesławy H. od decyzji Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego-Oddziału Regionalnego w B. z dnia 23 lipca 1998 r., odmawiającej przyznania jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy rolniczej jej męża Stanisława H. w dniu 20 czerwca 1998 r., ustalając, że śmierć męża wnioskodawczynie (na zawał serca) nastąpiła w czasie świadczenia pomocy Edwardowi L., który – z uwagi na pobieraną emeryturę rolniczą – nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników od dnia 21 maja 1991 r. Z tych względów zgon męża wnioskodawczynie nie może być uznany za wypadek

przy pracy rolniczej – art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz.U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25). W uzasadnieniu wyroku Sąd powołał się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 1996 r., II UZP 10/96 (OSNAPiUS 1996 nr 22, poz. 343), dotyczącą jednak innej sytuacji faktycznej i prawnej.

W wyniku apelacji wnioskodawczynie Sąd Apelacyjny w Białymstoku zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzającą decyzję organu rentowego, ustalając, że Stanisław H. zmarł na skutek wypadku przy pracy rolniczej. W ocenie Sądu mąż wnioskodawczynie, świadcząc pomoc sąsiedzką, wykonywał poza terenem swego gospodarstwa rolnego zwykle czynności związane z prowadzeniem działalności rolniczej – co uzasadnia zmianę wyroku wobec treści art. 11 ust. 1 pkt 3 ustawy o u.s.r. Zasadzając jednorazowe odszkodowanie w kwocie 25.000 zł Sąd kierował się przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 19 sierpnia 1998 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 738).

Powyższy wyrok zaskarżył kasacją organ rentowy i zarzucając naruszenie prawa materialnego – „art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. (...) oraz niewyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy przez niewyjaśnienie, czy do zgonu męża odwołującej się doszło na skutek przyczyny zewnętrznej (...)”, wniósł o jego zmianę bądź uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania. Według skarżącego za zwykłą czynność związaną z prowadzeniem działalności rolniczej nie może być uznana pomoc w gospodarstwie rolnym osoby nie podlegającej ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Kasacja przysługująca stronie od wyroku lub postanowienia, wydanych przez Sąd drugiej instancji i kończących postępowanie w sprawie, może być oparta jedynie na podstawach zawartych w art. 393¹ pkt 1 i 2 KPC, którymi Sąd Najwyższy - rozpoznający sprawę w granicach kasacji – jest związany w myśl art. 393¹¹ KPC. Zauważyć nadto należy, że w sytuacji gdy skarżący nie zarzuca w kasacji naruszenia istotnych przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, lub też, gdy zarzut taki okaże się nieuzasadniony, Sąd Najwyższy jest związany stanem faktycznym stanowiącym podstawę wydania zaskarżonego wyroku (art. 393¹⁵ KPC). Te ogólne uwagi odnoszone do rozpoznawanej sprawy, w której

jedynym nie dość dokładnie sprecyzowanym zarzutem kasacji było naruszenie prawa materialnego (bez bliższego przytoczenia czy było to wynikiem błędnej wykładni prawa, czy też wynikiem jego niewłaściwego zastosowania), wskazują, że nie zostało zakwestionowane ustalenie Sądu Apelacyjnego, iż zgon Stanisława H. w dniu 20 czerwca 1998 r. był skutkiem nagłego zdarzenia, którego sprawcą przyczyną była wykonywana praca przy załadunku i zwożeniu sprasowanego siana. Twierdzenie więc kasacji, że nie ustalono czy przyczyna zgonu miała charakter zewnętrzny, nie może być podzielone, w świetle stwierdzenia Sądu, iż przyczyną zgonu była wykonywana praca, które to stwierdzenie nie zostało w kasacji zakwestionowane w sposób prawem przewidziany. W tej sytuacji zarzut naruszenia art. 11 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników – bez bliższego określenia, który z czterech punktów tego przepisu został naruszony – nie jest uzasadniony. Nie jest sporne, że zdarzenie miało miejsce w gospodarstwie rolnym Edwarda L., w czasie, gdy mąż wnioskodawczynie pracował tam przy zwoźce siana, świadcząc pomoc sąsiedzką. Nie jest też kwestionowane, że Stanisław H. był rolnikiem i podlegał ubezpieczeniu z ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r., zaś ubezpieczeniu temu nie podlegał Edward L., prowadzący działalność rolniczą, wobec pobierania od 21 maja 1991 r. emerytury rolniczej bez przekazania swego gospodarstwa rolnego.

W myśl art. 11 ust. 1 pkt 3 ustawy o u.s.r. (z okoliczności sprawy wynika, że w sprawie ten przepis został zastosowany) za wypadek przy pracy rolniczej uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło podczas wykonywania poza terenem gospodarstwa rolnego, które ubezpieczony prowadzi lub w którym stale pracuje, zwykłych czynności związanych z prowadzeniem działalności rolniczej, albo w związku z wykonywaniem tych czynności. Świadczenie przez ubezpieczonego, na zasadach wzajemności przyjętej w warunkach lokalnych, pomocy sąsiedzkiej na rzecz prowadzącego działalność rolniczą sąsiada, jest objęte ochroną ubezpieczeniową z art. 11 ust. 1 pkt 3 ustawy o u.s.r. jako pozostające w związku z wykonywaniem zwykłych czynności związanych z prowadzeniem działalności rolniczej rozumianej według wskazań z art. 6 pkt 3 ustawy, także wtedy, gdy sąsiad na rzecz którego pomoc jest świadczona, nie podlega ubezpieczeniu wypadkowemu w związku z ustalonym prawem do emerytury lub renty. Wykonywanie pomocy sąsiedzkiej związane jest bowiem z prowadzeniem gospodarstwa rolnego (działalności rolniczej), nie zaś z faktem czy osoba na rzecz której pomoc ta jest świadczona, podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Gdy więc jedyny zarzut kasacji okazał się nieuzasadniony, należało orzec jak w sentencji po myśli art. 393¹² KPC.

=====